

GODIŠNJI PLAN RADA I FINANSIJSKI PLAN ZA 2025. GODINU

Februar 2025.

Sadržaj:

1. UVOD	3
2. OPŠTE INFORMACIJE O FONDU ZA INOVACIJE CRNE GORE.....	3
3. POLAZNE OSNOVE ZA PLAN RADA ZA 2025. GODINU	5
4. PROGRAMSKE LINIJE PODRŠKE FONDA U 2025. GODINI.....	8
4.1. Programska linija za jačanje inovativnosti mikro, malih i srednjih preduzeća.....	8
4.2. Programska linija za provjeru inovativnog koncepta	8
4.3. Programska linija podrške ranoj fazi razvoja startupova	9
4.4. Programska linija inovacionih vaučera	9
4.5. Programska linija za podsticanje inovacione kulture.....	9
4.6. Programska linija za realizaciju edukativnih programa u oblastima pametne specijalizacije Crne Gore.....	10
5. MEĐUNARODNA SARADNJA TOKOM 2025. GODINE.....	11
5.1. Saradnja sa međunarodnim institucijama.....	11
5.2. Učešće Fonda u različitim međunarodnim i EU programima i projektima	12
6. PROMOTIVNE I EDUKATIVNE AKTIVNOSTI U 2025. GODINI.....	14
7. FINANSIJSKI PLAN ZA 2025. GODINU.....	15

1. UVOD

Godišnji plan rada Fonda za inovacije Crne Gore definiše ključne aktivnosti i prioritete Fonda za 2025. godinu. Kroz različite programe i inicijative, Fond stvara mogućnosti za rast i razvoj inovativnih ideja, podstiče preduzetništvo i doprinosi unapređenju ekonomskog okruženja i povećanju konkurentnosti crnogorske privrede.

Fond za inovacije je za svoje tri godine postojanja postigao relevantne rezultate. Od septembra, 2021. godine, Fond je, uz podršku međunarodnih eksperata uspješno sproveo 10 programa podrške usmjerenih ka svim akterima inovacionog ekosistema. Svi projekti su prošli međunarodnu, stručnu i nezavisnu evaluaciju od strane preko 180 evaluatora. Od ukupno 556 prijava, 155 korisnika je dobilo grant. Pored toga, Fond je radio i na osnaživanju međunarodne saradnje. O tome svjedoči činjenica da je program “Kolaborativni grantovi za inovacije” akreditovan od strane Evropskog savjeta za inovacije (EIC), za implementaciju Plug-in šeme, što omogućava korisnicima Fondovog programa lakše finansiranje iz EU sredstava.

Zahvaljujući dosadašnjem iskustvu i rezultatima u protekle tri godine, Fond je pažljivo pratio i osluškivao potrebe zajednice. Kroz prepoznavanje stvarnih potreba tržišta, postavljeni su i temelji plana za 2025. godinu. Ovaj plan rada definiše okvir aktivnosti koje Fond planira realizovati, uključujući programske linije podrške inovacijama, kao i izvore finansiranja. U skladu sa Statutom Fonda, plan rada odobrava Vlada Crne Gore, čime se obezbjeđuje transparentnost i usklađenost sa nacionalnim strateškim smjernicama kao i doprinos ostvarivanju ciljeva državne inovacione politike i izgradnji održivog inovacionog ekosistema u Crnoj Gori.

2. OPŠTE INFORMACIJE O FONDU ZA INOVACIJE CRNE GORE

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 11. juna 2021. godine donijela Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću *Fond za inovacije Crne Gore* („Službeni list CG“, broj 64/21). Fond je osnovan kao društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Podgorici, a na osnovu Zakona o inovacionoj djelatnosti („Službeni list CG“, broj 82/20). Primarna djelatnost Fonda je implementacija mjera i programa inovacione politike namijenjene malom i srednjem preduzetništvu, kao i transfer tehnologija sa javnih naučno-istraživačkih institucija na privredu. Svojim djelovanjem, Fond je prepoznat kao ključno implementaciono tijelo politike inovacija čiji je primarni zadatak sprovođenje inovativnih programa i projekata sa posebnim fokusom na pametnu specijalizaciju.

Nakon osnivanja, Vlada Crne Gore usvojila je i Statut Društva („Službeni list CG“, broj 93/21), kojim se propisuje organizacija, kao i način rada Fonda, te ostala pitanja od značaja za rad Društva. Fond ima status jednočlanog društva, čiji je osnivač Vlada Crne Gore sa udjelom kapitala od 100%. Osnovan je na neodređeno vrijeme, a vrši ovlašćenja u okviru djelatnosti propisane zakonom kojim se uređuje inovaciona djelatnost. Organi upravljanja Fonda su: Odbor direktora i Izvršni direktor.

Osnovnom djelatnošću Fonda za inovacije smatra se sprovođenje inovacione politike obezbjeđivanjem i usmjeravanjem finansijskih sredstava iz nacionalnih, međunarodnih i drugih izvora ka razvoju inovativnog preduzetništva i podsticanju saradnje između naučnog i privrednog sektora. Pored osnovne, Fond obavlja i druge djelatnosti:

- Sprovođenje projekata i programa iz domena strategije pametne specijalizacije, u skladu sa odlukama Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju;
- Pružanje tehničke podrške Savjetu
- Utvrđivanje instrumenata podrške i načina korišćenja sredstava Društva;
- Promocija i privlačenje investicija u inovativnoj privredi;
- Ostvarivanje saradnje sa međunarodnim institucijama i organizacijama, organima državne uprave,

odnosno lokalne samouprave, finansijskim institucijama i subjektima iz oblasti nauke, inovacija, obrazovanja i privrede, za potrebe finansiranja inovacione djelatnosti i sprovođenja inovacione politike;

- Podsticanje transfera tehnologija i istraživanja, razvoja i inovacija u privatnom i javnom sektoru;
- Podsticanje poslovne saradnje između preduzeća iz Crne Gore i preduzeća iz inostranstva, kroz aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija, tehnološkog transfera i komercijalizacije rezultata istraživanja;
- Podsticanje javno-privatnih ulaganja koja omogućavaju osnivanje fondova rizičnog kapitala u svrhu razvoja inovativnog preduzetništva;
- Učestvovanje u međunarodnim projektima i programima namijenjenim istraživanju, razvoju i inovacijama;
- Tehnička i savjetodavna pomoć organima državne uprave u okviru programa nacionalne, međunarodne i međuregionalne saradnje, usmjerenih na razvoj inovativnog preduzetništva i transfera tehnologija;
- Nadzor i praćenje realizacije programa i projekata u nadležnosti Društva.

Fond za inovacije Crne Gore je registrovan u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) 14. septembra 2021. godine, kao društvo sa ograničenom odgovornošću, a na osnovu člana 272 Zakona o privrednim društvima („Službeni list CG“, broj 65/20).

Fond je specijalizovana institucija koja okuplja lokalne i međunarodne stručnjake za istraživanje i razvoj, transfer tehnologije, EU finansiranje, finansijsko upravljanje, evaluaciju projekata i praćenje potreba za sprovođenje Vladinih programa koji vode ka većim tehnološkim kapacitetima crnogorskih preduzeća, te podsticanju transfera tehnologije i komercijalizaciji inovacija. Za tri godine postojanja Fonda, širok opseg različitih programskih linija već daje rezultate u vidu efikasnije saradnje između akademske zajednice i privatnog sektora i poboljšanju inovacija u privatnom sektoru.

Uvođenjem novog programskog okvira koji trenutno sadrži deset različitih programa podrške i značajno je diversifikovaniji i kompleksniji u odnosu na početak rada Fonda, uvođenjem GBER-a (*General Block Exemption Regulation*) u programe Fonda, Pravilnika o nabavkama za korisnike programa Fonda koji nisu u obavezi da primjenjuju Zakon o javnim nabavkama, javlja se potreba za jasnijim definisanjem opisa poslova, preuzimanje nadležnosti za procese na nivou srednjeg menadžmenta i veće samostalnosti i odgovornosti srednjeg menadžmenta u utvrđivanju ciljeva i zadataka, pa je za 2025. godinu planirano povećanje broja i promjena strukture zaposlenih. Dodatnim zapošljavanjem, broj zaposlenih premašiće deset (10), te po Zakonu o radu („Službeni list CG“, broj 074/19,008/21,059/21,068/21,145/21, član 19. tačka 1) obavezno je donošenje Akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Na osnovu člana 16. Statuta Društva, Izvršni direktor donosi pomenuti akt.

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 26. jula 2024. godine, dala suglasnost Fondu za korišćenje prostora u okviru Naučno-tehnološkog parka Crne Gore (NTP). Korišćenje kancelarija je omogućilo bližu i bolju saradnju ovih institucija i dalo priliku, kako korisnicima usluga Fonda, tako i NTP-a, da na jednoj fizičkoj lokaciji dobiju svu potrebnu podršku koju država nudi za razvoj inovativnih ideja.

3. POLAZNE OSNOVE ZA PLAN RADA ZA 2025. GODINU

Prema Statutu, Fond za inovacije donosi godišnji Plan rada i finansijski plan, koji odobrava Vlada Crne Gore kao osnivač Fonda. Kroz ovaj plan, definiše se okvir aktivnosti, preciziraju se programske linije koje Fond sprovodi i navode se izvori finansiranja.

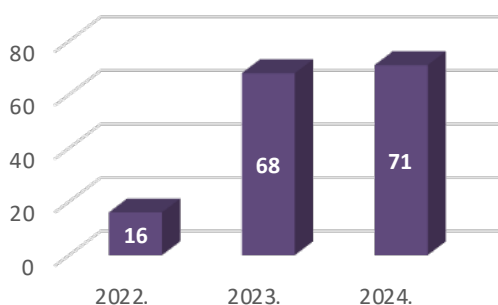
Fond dobijena sredstva dodjeljuje subjektima inovacione djelatnosti u skladu sa zakonom i po unaprijed utvrđenim procedurama, isključivo u cilju jačanja kapaciteta, podsticanja i pružanja podrške razvoju inovacione djelatnosti. Svoje akte i procedure usaglašava sa javnim politikama i strategijama, u direktnoj saradnji i komunikaciji sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija, kao nadležnim ministarstvom.

Sredstva za rad Fonda su, u skladu sa Zakonom o inovacionoj djelatnosti (član 39), obezbijedena iz budžeta Crne Gore, nacionalnih i međunarodnih programa, projekata i fondova, prihoda od donacija, legata i sponzorstava, prodaje udjela ili akcija iz dobiti privrednih društava u kojima Fond ima akcije ili udio, itd.

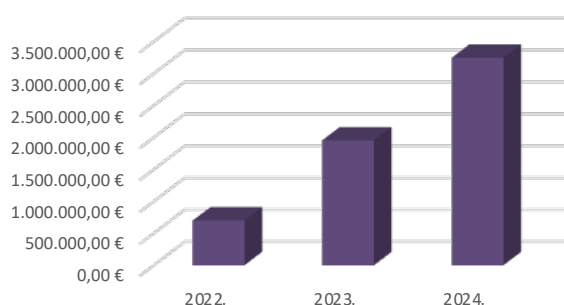
Fond je u prve tri godine poslovanja ispunio sve zacrtane ciljeve, što je prikazano kroz izvještaje o radu za 2022, 2023. i 2024. godinu. Tokom prethodne tri godine, kreirano je 10 programa podrške koji podržavaju razvoj inovativnih ideja od samog početka do komercijalizacije i namijenjeni su svim akterima inovacionog ekosistema. Za ove programe je raspisano 17 javnih poziva. Od ukupno 556 podnešenih prijava za grantove tokom protekle tri godine, ukupno je odobreno 155 projekata za koje je izdvojeno blizu 6 miliona eura, sa pojedinačnom podrškom po projektu do 200.000,00 eura. Svi programi Fonda imaju za cilj podsticanje inovativnosti crnogorske privrede i doprinos ekonomskom razvoju i konkurentnosti Crne Gore.

Kada su podaci u pitanju, Fond je u 2022. godini za odobrenih 16 projekata izdvojio blizu 700.000 eura (699.776,31 EUR), dok je tokom 2023. godine odobreno 68 projekata za čiju podršku je Fond obezbijedio skoro 2 miliona eura (1.953.290,00 EUR). Tokom 2024. godine odobren je 71 projekat i izdvojeno je više od 3,2 miliona eura (3.245.852,45 EUR)

Broj ugovorenih projekata po godinama

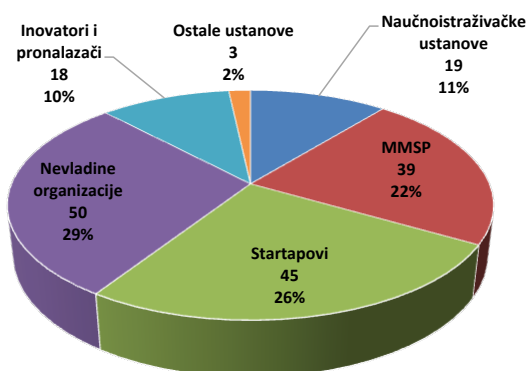

Iznos ugovorenih sredstava po godinama

Kada govorimo o dosadašnjoj strukturi korisnika grantova, najviše ih je iz privrednog sektora (55%). Tokom trogodišnjeg perioda podrške Fonda, blizu 5,2 M eura je opredijeljeno za 86 grantova mikro malim i srednjim preduzećima, od čega 2,25 M eura za podršku razvoju startap preduzeća. Naučnoistraživačke ustanove su direktni korisnici 19 grantova u vrijednosti od 356.000 eura, a učestvuju i kao partneri u kolaborativnim grantovima koje realizuju MMSP, dok NVO udruženja, ostale ustanove, inovatori i pronalazači implementiraju 50 projekata ukupne vrijednosti preko 250.000 eura.

Struktura korisnika granta

Fond će u 2025. godini svoje primarne aktivnosti usmjeriti na sprovođenje već uspostavljenih programa podrške u prethodnom periodu. Pored efikasnog sprovođenja programskih šema finansiranja, jedan važan segment aktivnosti odnosi se na intenziviranje međunarodne i regionalne saradnje i učestvovanje u međunarodnim inicijativama i projektima.

Vremenski rok i dinamika objavljivanja Javnih poziva za programe podrške okvirno su definisani na sljedeći način:

PROGRAMSKA LINIJA	PLANIRANO RASPISIVANJE JAVNOG POZIVA
1. Podrška ranoj fazi razvoja startapova	Mart
2. Inovacioni vaučeri	Mart
3. Podsticanje inovacione kulture	Mart
4. Realizacija edukativnih programa u oblastima pametne specijalizacije	Mart
5. Provjera inovativnog koncepta	April
6. Program za jačanje inovativnosti mikro, malih i srednjih preduzeća	April

Tabela 1: Okvirni plan objavljivanja javnih poziva tokom 2025. godine po mjesecima

Preduslov za realizaciju ovih planiranih aktivnosti jeste da Vlada usvoji *Plan rada* do sredine marta i da sredstva predviđena budžetom za realizaciju ovih aktivnosti budu data Fondu na raspolaganje prije raspisivanja javnih poziva. Ukoliko dođe do nekih vanrednih okolnosti na koje Fond ne može da utiče ili koje ne zavise od Fonda, rokovi, dinamika i način sprovođenja planiranih aktivnosti će se uskladiti sa nastalim okolnostima.

Svih šest navedenih programskih linija finansiraju se iz nacionalnog budžeta preko Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija Crne Gore.

Za sve programe, obezbijeđena je adekvatna evaluacija po uzoru na međunarodno priznate standarde i prakse, primjenjujući principe transparentnosti i objektivnosti (međunarodni eksperti i međunarodna ekspertska komisija). Fond je donio Pravilnik o evaluacionom procesu kojim se propisuje način izbora

evaluatora, Ekspertske komisije, kodeks ponašanja evaluatora i članova komisije, sprječavanje sukoba interesa, procedure za odabir projekata koji se financiraju iz sredstava Fonda, kao i postupak donošenja odluke o financiranju. Odabir evaluatora vrši se u skladu sa Pravilnikom o obliku i sadržaju elektronskog registra evaluatora i upisu u registar, kao i iz drugih dostupnih izvora potencijalnih evaluatora, vodeći računa o kvalifikacijama, vještinama i znanjima potrebnim za evaluaciju projekata kao i ciljevima programa Fonda unutar kojih se evaluiraju prijedlozi projekata.

Evaluacija projektnih prijedloga se može sprovesti u jednom ili dva kruga evaluacije, zavisno od ciljeva programa. U zavisnosti od vrste i ciljeva programa, projekte ocjenjuju međunarodni eksperti i Ekspertska komisija. Izuzetak su prijedlozi projekata do maksimalnog iznosa od 20.000 EUR, koje može ocjenjivati interna ili eksterna Komisija Fonda koju imenuje Izvršni direktor za taj program. Fond je do sada angažovao preko 180 različitih međunarodnih eksperata i evaluatora ocjenu projekata u prethodne dvije godine.

Nakon zaključenja roka javnog poziva, svi prijedlozi projekata koji zadovoljavaju formalne uslove javnog poziva ulaze u postupak evaluacije kako bi se ocijenila usklađenost projektnih prijedloga s evaluacionim kriterijumima važećim za određeni program.

4. PROGRAMSKE LINIJE PODRŠKE FONDA U 2025. GODINI

Fond planira implementirati šest programa podrške iz nacionalnog budžeta predviđenog za tekuću godinu. Svaka od ovih programskih linija osmišljena je sa fokusom na specifične ciljeve koji se žele postići. Uzimajući u obzir različite faze tehnološkog razvoja ideja (TRL faze), programi su usmjereni na pružanje podrške inovacionom ekosistemu u svim fazama razvoja.

Programske linije kojima će Fond podržati inovacionu zajednicu tokom 2025. godine su:

1. Program za jačanje inovativnosti mikro, malih i srednjih preduzeća;
2. Provjera inovativnog koncepta;
3. Podrška ranoj fazi razvoja startapova;
4. Inovacioni vaučeri;
5. Podsticanje inovacione kulture;
6. Realizacija edukativnih programa u oblastima pametne specijalizacije.

4.1. Programska linija za jačanje inovativnosti mikro, malih i srednjih preduzeća

Osnovne karakteristike: Ovaj Program je fokusiran na obezbjeđivanje podrške mikro, malim i srednjim preduzećima (MMSP), uključujući i startap preduzeća u zrelijoj fazi, koja razvijaju inovacije za koje postoji potreba na tržištu. Ovaj program je bio izuzetno uspješan u 2023. godini i jedini je program Fonda kojim se finansiraju ideje u zrelijim fazama razvoja (TRL 5 do TRL 8) i on je prirodan nastavak finansiranja za projekte koji su prošli ranije faze razvoja i čija je implementacija uspješno završena.

Cilj Programa: Povećanje inovativnosti MMSP uvođenjem procesnih inovacija ili stvaranjem novih ili poboljšanih tržišno orijentisanih proizvoda, usluga ili tehnologija. Namjera je da se ulaganjem u predkomercijalne aktivnosti preduzeća podstakne razvoj i poboljšanje proizvoda, usluga i tehnologija koji su novi ili znatno poboljšani u poređenju sa onima koji su već dostupni na tržištu s ciljem komercijalizacije, a koja će doprinijeti povećanju prihoda preduzeća. Takođe, podstiče se i razvoj inovacija procesa odnosno uvođenje novog ili značajno poboljšanog načina obavljanja poslova u poslovnom okruženju s ciljem ubrzanja procesa proizvodnje, povećavanja preciznosti i kvaliteta proizvodnje ili značajnog smanjenja troškova proizvodnje.

Ukupan budžet: 1.200.000 EUR

Trajanje programa: od 12 do 36 mjeseci

4.2. Programska linija za provjeru inovativnog koncepta

Osnovne karakteristike: Programom provjere inovativnog koncepta (*Proof of Concept - PoC*) prepoznaje se potreba za podršku inovacijama od najranijih faza istraživanja, kako bi se pružili dokazi da su novi proces ili tehnologija ostvarljivi i da potencijalno mogu imati komercijalnu primjenu.

Cilj Programa: Glavni cilj Programa je podrška inovacijama u ranoj fazi istraživanja kako bi se osigurao pred-komercijalni kapital za tehničku i komercijalnu provjeru inovativnog koncepta, te jačanje kapaciteta i sposobnosti privatnog sektora i naučno-istraživačkih institucija za istraživanje, razvoj i inovacije. Cilj

je da se kroz podršku za dokaz koncepta utvrdi da li je predložena ideja u vezi sa novim postupkom ili tehnologijom izvodljiva i tržišno orijentisana, ukazujući na taj način na izvodljivost daljih ulaganja u razvoj predloženog koncepta. U sklopu ovog programa finansiraju se projekti koji imaju visok tehnološki rizik, to jeste oni za koje nije poznato može li se predloženo rješenje izraditi i kao takvo funkcionisati. Rezultat PoC-a može biti i pozitivan i negativan, odnosno ovaj program će dati odgovore o isplativosti daljeg ulaganja u razvoj. Uspješni PoC projekti će pružiti ulagačima sigurnost da je proces tehnički izvodljiv i da prototip funkcioniše.

Ukupan budžet: 400.000 EUR

Trajanje projekata: najmanje 4, a najviše 12 mjeseci

4.3. Programska linija podrške ranoj fazi razvoja startapova

Osnovne karakteristike: Program je osmišljen da podrži perspektivne timove koji imaju za cilj da validiraju svoje poslovne ideje potvrđivanjem njihovog predloženog rješenja i demonstriranjem potencijala njihovog novog proizvoda, usluge, procesa ili tehnologije kroz razvoj prvog prototipa ili minimalno održivog proizvoda (MVP).

Cilj Programa je unapređenje startap zajednice u Crnoj Gori kroz podsticanje rasta i razvoja postojećih i stvaranje novih startap preduzeća. Program podržava inovativne startap projekte koji nude rješenja sa razvojnim potencijalom. Kroz ovu finansijsku pomoć omogućava se podrška startapovima da nastave razvoj inovativnih rješenja s visokim potencijalom rasta na tržištu ili inovativnih rješenja koja doprinose rješavanju društvenih izazova u raznim oblastima uključujući i prioritetna područja pametne specijalizacije. Takođe, cilj je i unapređenje poslovanja u vidu jačanja njihovih kapaciteta i konkurentnosti imajući u vidu da ova programska linija podrazumijeva i mentorsku podršku.

Ukupan budžet: 400.000 EUR

Trajanje programa: 6-9 mjeseci

4.4. Program inovacionih vaučera

Osnovne karakteristike: Program inovacionih vaučera je jednostavan, brz i efikasan finansijski podsticaj namijenjen mikro, malim i srednjim preduzećima sa ciljem da se podigne nivo inovativnosti njihovih proizvoda i unaprijedi njihova konkurentnost na tržištu koristeći specijalizovane usluge naučnoistraživačkih ustanova.

Ukupan budžet: 150.000 EUR

Trajanje programa: Planirane aktivnosti se realizuju do 6 mjeseci

4.5. Programska linija za podsticanje inovacione kulture

Osnovne karakteristike: Podrška je usmjerena na aktivno podsticanje inovacione kulture u Crnoj Gori tokom godine u kojoj je objavljen poziv. To se postiže organizacijom događaja i manifestacija usmjerenih ka popularizaciji inovacija i inovativnog preduzetništva. Takođe, programom je moguće sprovoditi aktivnosti za podizanje svijesti o važnosti inovacija za održivi razvoj (koncept pametnih gradova, zelena transformacija, plavi rast itd.). Ova programska linija uključuje i kreiranje takmičenja inovativnih ideja, hakatona, kao i drugih aktivnosti podrške inovacionoj djelatnosti.

Cilj Programa: Cilj ovog programa je uticati na percepciju inovacije kao prilike za kreiranje ili unapređenje poslovanja. Takođe, cilj je doprinijeti prepoznavanju kvalitetnih inovativnih ideja i njihovoj afirmaciji. Kroz ovaj program, žele se razvijati vještine mladih ljudi koje su neophodne u procesu razvoja inovacije. Dodatno, fokus programa je na afirmaciji kreativnosti i inovativnosti u obrazovanju te sticanju poslovnog iskustva.

Ukupan budžet: 100.000 EUR

Trajanje projekta: Korisnici će biti u obavezi sprovesti planirane aktivnosti do 31. marta 2026. godine

4.6. Programska linija za realizaciju edukativnih programa u oblastima pametne specijalizacije Crne Gore

Osnovne karakteristike: Podrška aktivnostima koje se odnose na realizaciju intenzivnih obuka, cjeloživotnog obrazovanja, posebnih programa usavršavanja, te sličnih inicijativa za učenike, studente, mlade istraživače i profesionalce, sa posebnim naglaskom na oblasti pametne specijalizacije Crne Gore.

Cilj Programa: Cilj je privući istaknute profesionalce, naučnike, inovatore i/ili preduzetnike iz zemlje i svijeta da se angažuju, pripreme i organizuju strukturirane programe obuka trajanja do 6 mjeseci, sa ciljem doprinosa unaprjeđenju znanja i vještina mladih ljudi - učenika, studenata, mladih istraživača i profesionalaca. Programi bi trebali obuhvatiti aktuelne i perspektivne naučne i tehnološke oblasti u kojima Crna Gora treba da unaprjeđuje ljudske resurse.

Ukupan budžet: 150.000 Eura

Trajanje programa: Korisnici će biti u obavezi sprovesti planirane aktivnosti do 31. marta 2026. godine.

5. MEĐUNARODNA SARADNJA TOKOM 2025. GODINE

U okviru međunarodne saradnje, aktivnosti Fonda će tokom 2025. godine biti usmjerene na:

- Intenziviranje saradnje sa međunarodnim institucijama i institucijama Evropske unije u cilju sprovođenja inovacione politike, jačanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta, kao i kroz razmjenu znanja, iskustava i najboljih praksi;
- Učešće Fonda u različitim međunarodnim i EU projektima i inicijativama;
- Poboljšanje regionalne povezanosti u cilju snaženja inovacionog ekosistema i podrške razvoju startapova.

Evropska komisija zvanično je odobrila Refomsku agendu Crne Gore za Instrument EU za reformu i rast 23. oktobra 2024. godine. Sredstva koja će biti dostupna Crnoj Gori uslovljena su uspješnom implementacijom reformskih mjera definisanih u Refomskoj agendi, odnosno sa njima povezanih koraka koji su neophodni za ispunjenje refomskih mjera. U okviru sektora “Poslovno okruženje i razvoj privatnog sektora”, podsektor “Konkurentnost privatnog sektora”, nalazi se *Reforma 1.2.2. Dalji razvoj ekosistema istraživanja i inovacija za ekonomiju zasnovanu na znanju (u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije)*.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je nadležno za realizaciju Reforme 1.2.2. u cjelini, a Fond za inovacije Crne Gore predstavlja jednu od ključnih institucija relevantnih za realizaciju ove reformske mjere, kao i za izvještavanje o ispunjenju pojedinačnih indikatora. Cilj ove reforme je da se obezijedi kontinuiran pristup finansiranju kroz jasno diversifikovani programski osnov koji podržava različite faze razvoja inovacija i istraživanja, podrži internacionalno povezivanje aktera crnogorskog ekosistema, te stvori uslove i jača kapacitete za veću i bolju apsorpciju EU sredstava kroz ciljne programe, kao što je Okvirni program EU za istraživanje i inovacije “Horizont Evropa”. Takođe, reformska mjera obuhvata i jačanje uloge inovacionih infrastruktura, koji osim programske, odnosno finansijske, nude i nefinansijsku podršku. U skladu sa Implementacionim planovima za ispunjenje Reformske agende, koraci su razloženi u pojedinačne aktivnosti gdje je za svaku definisana nadležna institucija, izvor finansiranja, rok za ispunjenje, i indikator.

5.1. Saradnja sa međunarodnim institucijama

Tokom 2025. godine poseban značaj biće posvećen intenziviranju saradnje sa Evropskim savjetom za inovacije (EIC) i Evropskim institutom za inovacije i tehnologiju (EIT), kao ključnim akterima u sprovođenju inovacione politike EU.

Evropski savjet za inovacije (EIC) implementira najambiciozniju inovacionu inicijativu koju je Evropa preduzela, sa budžetom od 10 milijardi EUR za period 2021-2027 i Fond je u prethodnom periodu već uspostavio saradnju sa EIC-om u implementaciji najprestižnijeg EIC programa *Accelerator* kroz sertifikovanje nacionalnog programa “Kolaborativni grantovi za inovacije”. Fond je započeo implementaciju Plug-in šeme u oktobru 2023. godine. Na otvoreni poziv EIC Accelerator programa mogu se prijaviti dobitnici Kolaborativnog granta za inovacije, nakasnije dvije godine nakon završetka projekta koji je finansiran od strane Fonda. Krajem 2024. godine uspješno je podnijeta prva prijava za *EIC Accelerator* program jednu aplikaciju a Fond će i u narednom periodu pružati punu podršku zainteresovanim aplikantima prilikom pripreme koncepta projekta za EIC Accelerator program, koja je pozitivno ocijenjena u okviru prve faze koju je sproveo Fond. *EIC Accelerator Plug in* šema nastaviće da se primjenjuje i promoviše i za program “Kolaborativni grantovi za inovacije” koji je Fond objavio u 2024. godini.

Evropski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) je institucija EU osnovana sa ciljem da doprinese održivom ekonomskom rastu i globalnoj konkurentnosti EU. Sa budžetom od skoro 3 milijarde EUR za

Strateški inovacioni program 2021 – 2027 planirano je pokretanje 4000 inovativnih proizvoda i usluga na tržištu i podrška za 700 novoosnovanih preduzeća. Od januara 2024. godine Crna Gora je dobila hab (*EIT RIS Hub Montenegro*) koji je dio zajednice Instituta za inovacije i tehnologiju i koji ima za cilj da što bolje poveže aktere iz Crne Gore sa partnerima koji su članovi EIT inovativne zajednice. EIT se sastoji od 9 tematskih instituta i sprovodi brojne programe: obrazovanje i obuku, saradnju na razvoju inovacija, istraživačke projekte. Povezuje aktere iz oblasti obrazovanja, privrede i istraživanja i ostvaruje veoma dinamičnu saradnju sa snažnom poslovnom orijentacijom. Fond je prepoznat kao jedan od ključnih stejkholdera koji će davati podršku i učestvovati u donošenju plana aktivnosti RIS Hub Montenegro. Takođe, predstavnik Fonda je imenovan za nacionalnu kontakt osobu (NCP) i Fond će nastaviti aktivno da promoviše EIT pozive koji su namijenjeni različitim ciljnim grupama poput MMSP, startupovima, istraživačima, digitalnim inovacionim habovima (DIH), itd.

Kroz podršku Evropske unije (**EU Reform Facility**) implementira se projekat pod nazivom „Izgradnja efikasnog održivog i transformativnog javnog sektora (BEST-javni sektor) u Crnoj Gori“. Opšti cilj projekta je da podrži Vladu Crne Gore u razvoju i sprovođenju srednjoročnih reformi za poboljšanje efektivnosti, efikasnosti i spremnosti javnog sektora za pristupanje EU, kao i jačanju institucija i upravljanja javnim sektorom. Projekat implementira **Svjetska banka** iz grant sredstava dobijenih kroz Instrument pretpristupne pomoći (IPA III).

Takođe, uz ekspertsku podršku Svjetske banke, Fond će tokom 2025. godine organizovati različite događaje i aktivnosti usmjerene podršci inovacionoj zajednici i razvoju startupova.

Nastaviće se saradnja sa Ekonomskom komisijom UN-a za Evropu (**UNECE**), koja predstavlja multilateralnu platformu i olakšava ekonomsku integraciju i saradnju među članicama, promoviše održivi razvoj i ekonomski prosperitet dijalogom o politikama, pregovaranju o međunarodnim pravnim instrumentima, razvoju regulativi i normi, razmjeni i primjeni najboljih praksi, kao i ekonomskim i tehničkim ekspertizama i tehničkoj saradnji za zemlje u tranziciji.

Fond će pratiti aktivnosti u okviru uspostavljene saradnje sa regionalnim i evropskim inovacionim agencijama, članicama Evropske asocijacije inovacionih agencija (**TAFTIE**) u cilju transfera znanja i primjene najboljih evropskih praksi u kreiranju i implementaciji inovacionih programa i sprovođenju inovacione politike. Fond će prisustvovati godišnjoj konferenciji TAFTIE-a, koju organizuje državna agencija iz Finske Business Finland koja predsjedava Evropskom mrežom agencija TAFTIE tokom 2025. godine, a učestvovaće i na ostalim otvorenim sastancima koji se održavaju uživo ili online.

5.2. Učešće Fonda u različitim međunarodnim i EU programima i projektima

Fond je u prethodnim godinama postigao značajne rezultate u cilju umrežavanja sa regionalnim i evropskim partnerima i promociji projekata iz oblasti inovacija koji se finansiraju iz EU fondova.

U 2025. godini nastaviće se realizacija **INNOVABLU**E međunarodnog projekta finansiranog iz IPA ADRION programa, čiji je koordinator Digitalni inovacijski Hub InnovaMare iz Hrvatske, a Fond za inovacije učestvuje kao jedan od partnera na projektu (naziv projekta: *“Innovation network for development of solutions and technologies for sustainable blue economy in the Adriatic region - INNOVABLU*E”). Osnovni cilj projekta je jačanje inovacionih kapaciteta za plavu ekonomiju u Jadransko-jonskom regionu kroz uspostavljanje jače regionalne saradnje, mapiranje potencijala regiona i kreiranje zajedničkih inicijativa. Projektni partneri su Hrvatska privredna komora, Univerzitet u Trstu, Regionalna zajednica privrednih komora Veneto, Tehnološki park Ljubljana, Fond za inovacije Crne Gore, Fakultet za elektrotehniku i informacione tehnologije Univerzitet “Sveti Ćiril i Metodije”, Inovacioni centar Mašinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Region Krit. Trajanje projekta je 36 mjeseci, a ukupan odobreni budžet projekta je 1,7 M EUR, od čega je za Fond za inovacije opredijeljeno 115,740.00 EUR. Projekat se realizuje u periodu od 01. jula 2024. do 31. decembra 2026. godine.

Takođe, Fond će nastaviti učešće u projektu ROBONET koji se finansira se u sklopu programa Interreg IPA Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2021-2027. Projekat ROBONET ima za cilj unapređenje i promociju primjene inovativnih plavih tehnologija za održivo upravljanje morskim i slatkovodnim ekosistima i podsticanje ulaganja u plavu ekonomiju u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Koordinator projekta je Sveučilište u Zadru, a projektni partneri su Šibensko-kninska županija, Institut Ruđer Bošković, Privredna komora FBiH, Pomorski fakultet Kotor - Univerzitet Crne Gore i Fond za inovacije Crne Gore. Ukupan budžet projekta iznosi 1,1M EUR a budžet Fonda za inovacije je 142,800.00 EUR. Projekat se realizuje u periodu od 01. oktobra 2024 do 31. marta 2027. godine.

Tokom 2025. nastaviće se realizacija IoT- ECO međunarodnog projekta finansiranog iz *Erasmus+ Capacity Building programa* (naziv projekta: “IoT Green Transformation for Academic Society and Business Oriented Ecosystem in Western Balkans” <https://iot-eco.eu>), u kojem Fond učestvuje kao pridruženi partner. Osnovni cilj projekta je povećanje svijesti o mogućnostima primjene IoT tehnologija za održivi razvoj kroz izgradnju kapaciteta u IoT/IoE tehnologijama za zelenu transformaciju i održivu industriju. U okviru IoT-ECO projekta, Fond će aktivno učestvovati na radionicama koje se organizuju u Crnoj Gori i pružće podršku partnerima u diseminaciji i promociji projektnih aktivnosti. Projekat traje do 30. decembra 2025. godine i konzorcijum projekta čini devet partnera iz Crne Gore, Kosova, Albanije, Bugarske, Grčke i Austrije.

U cilju bolje apsorpcije sredstava iz EU fondova Fond će sprovesti aktivnosti i podršku korisnicima kako bi se što bolje pripremili za prijavljivanje inovacionih projekata sa međunarodnim partnerima za *Erasmus+*, *Horizon Europe*, *Interreg EuroMed 2021-2027* i ostale dostupne EU programe.

Pored navedenih aktivnosti, nastaviće se regionalna saradnja sa različitim partnerima i asocijacijama iz regiona u cilju jačanja startup ekosistema na Zapadnom Balkanu, promocije preduzetništva i inovacija, povezivanja startupova sa investitorima i pružanja podrške kroz različite programe. Fond će nastaviti uspješno uspostavljenu saradnju i dobre odnose sa Startup Alijansom Zapadnog Balkana (*Western Balkan Startup Alliance*) kao i sa fondovima u regionu, poput Fonda za inovacionu delatnost Republike Srbije i Fonda za inovacije i tehnološki razvoj iz Sjeverne Makedonije.

6. PROMOTIVNE I EDUKATIVNE AKTIVNOSTI U 2025. GODINI

Fond za inovacije Crne Gore ulazi u 2025. godinu sa jasnom vizijom da dodatno unaprijedi podršku inovacionoj zajednici, poveća prepoznatljivost svojih programa i osigura još veće povjerenje javnosti. Prošlogodišnji uspjesi su postavili temelje za ambiciozne planove, a Fond se fokusira na kontinuirani razvoj kroz unapređenje digitalnih platformi, organizaciju edukativnih događaja i jačanje odnosa sa medijima i međunarodnim partnerima.

Jedan od ključnih ciljeva za 2025. godinu jeste dalje unapređenje digitalnih kanala komunikacije. Planirano je redizajniranje i optimizacija portala za prijave na programe podrške, kako bi korisnicima bilo omogućeno lakše i intuitivnije korišćenje sistema. Plan je da se web sajt Fonda (www.fondzainovacije.me) unaprijedi. Ovo će dodatno osnažiti povjerenje javnosti u rad Fonda i otvoriti prostor za bolju interakciju sa korisnicima.

Poseban akcenat biće stavljen na širenje prisustva na društvenim mrežama i sprovođenje ciljano optimizovanih kampanja putem Google Ads platforme. Na ovaj način, Fond planira da se još više približi inovatorima i pruži im relevantne informacije o mogućnostima podrške.

Fond će tokom 2025. godine organizovati niz edukativnih i informativnih događaja koji imaju za cilj da pruže detaljne informacije o dostupnim programima podrške i olakšaju proces prijavljivanja. Info dani će se održavati odmah nakon objave javnih poziva za svaki pojedinačni program, dok će online otvorena vrata biti organizovana jednom nedjeljno u toku trajanja poziva.

Takođe, Fond će nastaviti da podstiče inovacionu kulturu kroz dodjelu grantova za organizaciju manifestacija i aktivnosti koje promovišu inovacije i preduzetništvo. Kroz programske linije za edukativne programe iz oblasti pametne specijalizacije, omogućiće se finansiranje obuka, kurseva i programa usavršavanja za mlade istraživače, studente i profesionalce.

Saradnja sa medijima i međunarodnim partnerima

U 2025. godini, Fond planira da intenzivira svoju saradnju sa medijima kako bi dodatno povećao vidljivost svojih aktivnosti. Planirane su raznovrsne medijske aktivnosti, uključujući TV gostovanja, intervjue, objavu stručnih članaka i prisustvo u online i štampanim medijima. Fond će organizovati godišnji susret sa predstavnicima medija, što će dodatno ojačati veze sa ovom ključnom grupom i osigurati kontinuiranu podršku u informisanju javnosti o inovativnim projektima.

Na međunarodnom planu, Fond će nastaviti da gradi mrežu partnerstava sa relevantnim institucijama i organizacijama, promovišući crnogorske inovatore na globalnoj sceni. Cilj je povećanje međunarodne vidljivosti i otvaranje novih prilika za korisnike programa Fonda.

Posebna pažnja biće posvećena grantovima za podršku projektima u kasnijim fazama razvoja, što će omogućiti realizaciju inovacija sa visokim potencijalom za komercijalizaciju. Takođe, biće revitalizovana programska linija inovacionih vaučera, sa unaprijeđenim konceptom koji će omogućiti brzu i efikasnu podršku kompanijama.

Kraj godine biće obilježen tradicionalnom godišnjom svečanošću na kojoj će biti predstavljeni najznačajniji rezultati Fonda i korisnika njegovih programa. Ovaj događaj služi ne samo za promociju postignuća, već i kao platforma za umrežavanje i razmjenu ideja među inovatorima, investitorima i predstavnicima relevantnih institucija.

7. FINANSIJSKI PLAN ZA 2025. GODINU

Financijski plan Fonda za inovacije Crne Gore za 2025. godinu sadrži pregled planiranih prihoda i rashoda za 2025. godinu i baziran je na pokazateljima poslovanja u 2024. godini i očekivanim prihodima i rashodima u narednoj godini.

UKUPNI PLANIRANI PRIHODI IZ NACIONALNOG BUDŽETA

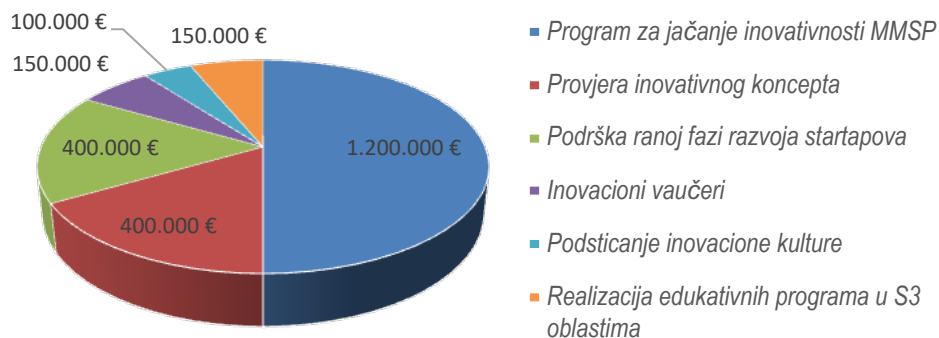
Ukupni planirani prihodi iz Nacionalnog budžeta za 2025. godinu iznose 2.900.000,00 EUR.

Iz ovog budžeta se tokom 2025. godine planira pokretanje šest programskih linija za podršku inovativnoj zajednici, za čiju realizaciju je potrebno izdvojiti 2.400.000,00 EUR. Dodatno, za potrebe operativnog poslovanja i obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa, predviđeno je izdvajanje od 500.000,00 EUR;

NAZIV PROGRAMSKE LINIJE	BUDŽET FONDA
1. Program za jačanje inovativnosti mikro, malih i srednjih preduzeća	1.200.000
2. Provjera inovativnog koncepta	400.000
3. Podrška ranoj fazi razvoja startapova	400.000
4. Inovacioni vaučeri	150.000
5. Podsticanje inovacione kulture	100.000
6. Realizacija edukativnih programa u oblastima pametne specijalizacije	150.000
UKUPNO:	2.400.000

Tabela 2: Okvirni plan objavljivanja javnih poziva tokom 2025. godine

2,4 M EUR za šest programskih linija Fonda u 2025. godini

U okviru troškova za navedene programske linije uračunati su troškovi evaluacije i monitoringa, što obuhvata angažovanje međunarodnih eksperata, ekspertske komisije i mentora koje procjenjujemo u bruto iznosu od 150.000,00 EUR.

U slučaju da planirana sredstva iz određene programske linije ne budu ugovorena u cjelosti, Fond će ih preusmjeriti na druge programske aktivnosti, kako bi se na najbolji način iskoristio budžet opredijeljen za podršku inovativnim projektima u 2025. godini.

Takođe, ukoliko dođe do ušteda u dijelu operativnih troškova, Fond može preusmjeriti troškove evaluacije i monitoringa sa programskih linija na operativne troškove, čime će osloboditi dodatna sredstva za podršku pozitivno ocijenjenih projekata koji su preporučeni za finansiranje od strane evaluatora ili Ekspertske komisije, ali se nalaze na rezervnoj listi jer nema dovoljno sredstava u okviru date programske linije.

OSTALA SREDSTVA – DONACIJE IZ PROGRAMA ULAGANJA OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA PRIVREDNI I EKONOMSKI INTERES CRNE GORE

Odlukom o izmjenama i dopunama “Odluke o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo, prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore”, koju je donijela Vlada Crne Gore 30. decembra 2021. godine, svaki aplikant je bio obavezan, između ostalog, uplatiti 100.000,00 EUR na escrow račun namijenjen razvoju inovacionog ekosistema u Crnoj Gori. Prema jasno definisanim pravilima, tek nakon odobrenja državljanstva aplikantu, sredstva se prenose na žiro-račun Fonda. Važno je napomenuti da Fond ne može samostalno donijeti odluku na koji način će koristiti ta sredstva, već je npotrebna saglasnost Vlade za njihovo korišćenje.

Zaključno sa 22.03.2024. godine, na žiro-račun Fonda koji je otvoren kod Hipotekarne banke, specijalno za ove namjene, deponovano je ukupno 31.000.000,00 EUR. Ovo je izuzetno važan potencijalni izvor finansiranja inovacija u budućem periodu u Crnoj Gori i na osnovu saglasnosti Osnivača biće definisan način korišćenja ovih sredstava.

Osim programskih linija navedenih u ovom planu, Fond će potencijalno već tokom 2025. godine otvoriti dodatne programe ili povećati budžet postojećih linija, na osnovu saglasnosti Vlade po osnovu korišćenja sredstava iz programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. Isto tako, ukoliko Fond bude zadužen da implementira grant šemu u okviru Godišnjeg akcionog programa za 2024. godinu, u okviru perspektive IPA III, to će biti predmet posebne saglasnosti i zaduženja koje će dobiti od Vlade Crne Gore ili nadležnog ministarstva.

PLANIRANI RASHODI FONDA IZ BUDŽETA NAMIJENOG POTREBAMA OPERATIVNOG POSLOVANJA

U skladu sa očekivanim obimom posla, za operativne troškove opredijeljen je iznos od 500.000,00 EUR. Od toga procijenjeni troškovi zarada (uključujući poreze i doprinose) iznose 275.000,00 EUR. Imajući u vidu programski okvir Fonda koji sada uključuje i programske linije koje se kreiraju u saradnji sa drugim institucijama, uvođenje GBER-a (*General Block Exemption Regulation*) u programe Fonda što donosi kompleksniji način praćenja i izvještavanja državne pomoći, Pravilnika o nabavkama za korisnike programa Fonda koji nisu u obavezi da primjenjuju Zakon o javnim nabavkama koji takođe iziskuje kompleksnije planiranje i praćenje procedura nabavki, veliki broj projekata za koje je neophodno sprovoditi monitoring, kao i značajnije učešće Fonda u međunarodnim projektima, planirano je angažovanje još najmanje četiri novozaposlena lica, u skladu sa Aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Potencijalne izmjene budžeta za operativne troškove i Plana javnih nabavki mogu nastati na osnovu saglasnosti Vlade po osnovu korišćenja sredstava iz programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

Troškovi naknada članovima Odbora direktora planirani su u bruto iznosu od 54.000,00 EUR, dok je za troškove naknada po osnovu ugovorenih usluga namijenjeno 20.000,00 EUR.

Troškovi dnevnica za službena putovanja (uključujući i troškove smještaja) u zemlji i inostranstvu planirani su u iznosu od 20.000,00 EUR, dok je za javne nabavke izdvojeno je 96.940,00 EUR, , a za ostale vandredne troskove 1266,60 EUR.

Zaključkom Vlade od 01. avgusta 2024.godine, Fondu je data saglasnost za korišćenje prostora u okviru Naučno - tehnološkog parka Crne Gore, ukupne površine 173,30 m². Ukupni troškovi rente na godišnjem nivou (uključujući režijske troškove) procjenjuju se na 50.000,00 EUR. Dio troškova rente, tačnije 17.206,60 EUR biće pokriven iz sredstava namijenjenih realizaciji međunarodnih projekata INNOVA-BLUE i ROBONET.

...**IDEJE** SE
ISPLATE!**...**